

"NE, HVALA, TEGA PA JAZ NE BI DELALA"

Bolni so lani za socialno oskrbo na domu povprečno plačali 5,12 evra, na Igu, Brezovici, Škofljici in Odrancih pa nič

[Slovenija](#) - sobota, 23.06.2012 Tekst: Petra Mlakar

LJUBLJANA - "Ne, hvala, tega pa jaz ne bi počela," je običajno odgovor kandidatke, ki se želi zaposliti kot poklicna socialna oskrbovalka na domu in se pred sprejemom v službo za en dan pridruži eni od izkušenih socialnih oskrbovalk.

Bolnim in ostarelim socialni oskrbovalci (na fotografiji Zvezdana Ožbolt) pomagajo pri osebnih higieni, gospodinjskih opravilih ter pri ohranjanju osnovnih socialnih stikov. (Foto: Luka Cjuha)

Osebo, ki bi bila ustrezno usposobljena, v dobri psihofizični kondiciji za delo na terenu in pripravljena na delo tudi popoldne, med konci tedna in prazniki, je težko dobiti, pravi direktorica javnega Zavoda za oskrbo na domu Ljubljana Antonija Nina Ličer. Delo je izjemno zahtevno, potrebe po pomoči so velike. Tečaje izobraževanja in usposabljanja za socialne oskrbovalce na domu bi bilo treba dopolniti z več praktičnega znanja. A napoved je slaba, kar dokazuje ukinitve preverjanja znanja in usposobljenosti pri neodvisni instituciji pred podelitvijo certifikata o pridobitvi nacionalne poklicne kvalifikacije. Ličerjeva se zato boji, da bomo poklicne socialne oskrbovalke na domu kmalu morali "uvažati iz tujine".

Socialna oskrba na domu je namenjena bolnim, ostarelim in invalidom. To je pomoč pri temeljnih dnevni opravilih, na primer pri osebnih higieni, gospodinjskih opravilih in pri ohranjanju osnovnih socialnih stikov. Posameznik je lahko prejme največ 20 ur na teden. Mrežo izvajalcev pomoči na domu so dolžne zagotoviti občine in hkrati storitev vsaj polovično sofinancirati. Ljubljanska mesta občina uporabnikom primakne 80 odstotkov cene in zato morajo za uro plačati 3,61 evra. A žal drugod po Sloveniji ni tako. Ura pomoči na domu je konec lanskega leta po podatkih Inštituta RS za socialno varstvo uporabnika povprečno stala 5,12 evra. V štirih občinah je bila brezplačna (Ig, Brezovica, Škofljica, Odranci), v enajstih občinah pa niso zabeležili nobenega uporabnika.

Najhuje je doživljati stiske ljudi

Pomoč v domači oskrbi bi pr nas potrebovalo kar več kot 30.000 ljudi, dejansko pa so konec lanskega leta zabeležili 6624 uporabnikov. Zanje je po njihovih podatkih skrbelo 914 socialnih oskrbovalk na domu. V ljubljanskem zavodu (poleg javnega zavoda na tem območju deluje še koncesionar) ne morejo zadostiti vsem potrebam. Kot pravi Ličerjeva, imajo hude stiske predvsem zjutraj in zvečer ter ob koncih tedna in med prazniki. In

to kljub temu, da za več kot 600 uporabnikov skrbi več kot 100 oskrbovalk. A težave nastanejo, ko nastopijo nenadne in nepričakovane odsotnosti, vse več zaposlenih pa ima zaradi zdravstvenih težav status invalida tretje kategorije. To pomeni, da ne morejo delati zvečer, ob koncih tedna in ob praznikih, ne morejo dvigovati težkih bremen, dlje časa stati in podobno.

Kaj je pri tem poklicu tako zahtevnega, da ga tudi formalno usposobljeni kandidati ne sprejmejo ali v njem ne zdržijo dolgo? "Najtežje se je soočati s težko situacijo, v kateri se znajdejo uporabniki pomoči, z njihovo psihično in fizično bolečino in nemočjo," pravi Ličerjeva. "Starejše oskrbovalke, ki imajo kilometrino, znanje, so utrjene, zato jim zdravje začne pešati. Mlajše pa zaradi premalo izkušenj, s pomočjo katerih bi vse te stiske prenesle in predelale, pregorevajo. V veliko pomoč so jim organizirana supervizijska srečanja."

Potrebovali bi več prakse

Socialni oskrbovalec na domu lahko postaneš po opravljeni nacionalni poklicni kvalifikaciji. Programi, ki jih izvajajo izobraževalni centri in ljudske univerze, so različno dolgi, a običajno med 80 in 120 urami. Sledi jim preverjanje znanja, ki so ga včasih opravljali na socialni zbornici, torej na neodvisni instituciji. A kot pravi generalni sekretar Socialne zbornice Slovenije **dr. Bojan Regvar**, je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve letos to v okviru varčevalnih ukrepov vlade ukinilo. Zdaj izpit za potreben certifikat lahko opravijo kar pri izvajalcih pomoči, kar po besedah Regvarja ni prav. Na ministrstvu pravijo, da razmišljajo o spremembah izobraževanja in preverjanja znanja socialnih oskrbovalk, a za zdaj še ni znano, kakšne bodo.

Izobraževanje za socialne oskrbovalce bi bilo treba, tako Ličerjeva, bolj prilagoditi današnjim potrebam uporabnikov. Ta je pogosteje povezana s pomočjo pri temeljnih dnevnihih potrebah in manj z gospodinjstvi opravi. Socialni oskrbovalci bi zato potrebovali več znanj o komunikaciji s starejšimi in osebami s posebnimi potrebami ter več praktičnega znanja s terena, ne le iz kabinetov. Delo na domu je namreč specifično, saj vstopaš v zasebnost pomoči potrebnega. Oskrbovalci morajo delo popolnoma prilagoditi potrebam in željam ter bivalnim razmeram posameznika. Ob tem je treba ohraniti posameznikovo dostojanstvo, poskrbeti za kakovostno in pravočasno opravljeno storitev. Le redko, kadar gre za hude fizične napore, delajo socialni oskrbovalci v paru.

Socialnim oskrbovalcem na domu so v pomoč ustrezni medicinskotehnični pripomočki, kot so bolniška postelja, trapez, voziček, stolčki za tuširanje. A včasih jih ljudje težko sprejmejo. Težko se ločijo od svoje postelje, imajo občutek nemoči, bojijo se, da so na zadnji življenjski postaji. Zgodilo se je že, pripoveduje Ličerjeva, da je oskrbovalca na teren moral pospremiti celo inženir za varnost in zdravje pri delu, ki je postavil meje varnega dela.

Prepotreben zakon o dolgotrajni oskrbi

Nujno je treba sprejeti zakon o dolgotrajni oskrbi, ki bi združil socialno in zdravstveno sfero, saj trenutno delujeta ločeno, opozarja Ličerjeva in dodaja, da se je razvoj stroke ustavil. Delo bi zelo olajšala tudi delovna zakonodaja, ki bi dovoljevala delne zaposlitve mlajših, strokovno usposobljenih upokoјencev, kar je obljubljal zakon o malem delu. Ti bi na pomoč lahko priskočili predvsem v tistih časovnih obdobjih, ko so potrebe uporabnikov najbolj zgoščene.